

СТРАЖА

БЕОГРАД, ПЕТАК 25. ЈУЛА 1914. ГОД.

ЛОНДОН, 23. јула
Мобилизација целокупне енглеске флоте завршена је данас у 4 сата ујутру. Флота је спремна да ступи сваког момента у акцију.

ШТОКХОЛМ, 23. јула.
Према вестима које стижу овде, немачка и руска флота имале су сукоб у близини острва Атланд.

ЛОНДОН, 23. јула.
Општа мобилизација почеће данас у поноћ.

ЦАРИГРАД, 23. јула.
Немачки генерал Лиман фон Сандерс предузеће врховну команду над турском војком,

Беч, 23. јула
У званичним круговима демантује вест о заузећу Корсена, тврдећи да су непријатељства једино почела на српској граници.

Кенигсберг, 23. јула
Једна руска извидница од осам улана заробљена је у близини Угвајтена и спроведена за Кенигсберг.

Брисел, 23. јула
Немачки посланик напустио је Белгију. Двор и влада одлазе у Анверс.

Београд, 25 јула
Према извештајима окружних и средских начелства, дуж целог фронта Сава - Дунав, прошла ноћ проведена је на миру. Једино још што се око скеле воде омање чарке између наших трупа и Аустријанаца.

Берлин, 23. јула.
Волфова Агенција јавља од 21. овог месеца да су доста јаке руске колоне са артилеријом прошле руско-немачку границу код Швидена.

Петроград, 22. јула
Куле светиље у Балтичком и Црном мору неће бити више осветљаване.

Лондон, 23. јула
У дипломатским круговима тврди се, да су велике јединице немачке флоте напустиле Килски залив и упутиле се на запад.

Лондон, 23. јули
Војне припреме журно се настављају. Влада ће данас тражити од Парламента један изванредни кредит од 50 милиона фуната стерлинга.

Париз, 23. јули
Мобилизација се врши у највећем реду и са великом брзином. Немачки амбасадор предао је ноту о објави рата и јуче је напустио Париз. Један немачки аероплан бацио је три бомбе над Линевиллом; причањена материјална штета је незнатна; људских жртава није било.

Београд, 25 јула
Из Бродарског Друштва смо сазнали да је брод „Стиг“ синоћ око 6 часова потопљен од силне вагре, коју су на њега аустријанци управили.

СТРАЖА

БЕОГРАД, ПЕТАК 25. ЈУЛА 1914 ГОД.

Престолонаследник војсци

Саопштавајући храброј Српској војсци дао је строга дан обрачуна са вековним непријатељем Аустрији, Престолонаследник је јунацима са Куманова, Битољ, Адрије и Брегалнице ову наредбу.

ЈУНАЦИ,

Највећи, заклето непријатељ наше државе и нашега народа изненада и без повода и какво га насрнуо је бесомучно на нашу част и наш живот. Аустрија, тај незајажљиви наш северни сусед, већ је нагомилала војску и учинила више покушаја да пређе нашу северну границу и да пороби нашу дивну отаџбину. Њој као да је било мало, што смо ми морали годинама мирно да слушамо јауке милиона наше браће, који су до нас допирали из Босне и Херцеговине, из Баната и Бачке, Хрватске, Славоније и Срема и са нашег моро-кршне Далмације. Сада је затражила највише: тражи нашу главу, нашу независност, живот и част Србије.

ЈУНАЦИ,

После сјајних успеха нашега оружја 1912. године и 1913. године и државних тековина, које нам је признала цела Европа закљученим миром у Букурешту. Ја сам најискреније желео да се Србија и Моји драги ратници у миру одморе и окрепе од силних ратних напора, уживајући у тековинама својих победа. И зато је Србија била готова да се на миран начин објасни са Аустријом о свима спарним питањима. Али се, на жалост, одмах увидело да Аустрија не иде на то, да с нама преговара. Чак и да смо испунили све њене захтеве, она је била решена да нас нападне, да нас понизи и да нас убије. Зато су ти срамни захтеви Аустрије морали добити достојан одговор. Ја сам са презрењем њих одбио и уверен, да ћете сви ви ту срамоту, која је имала пасти на нас, бацити у лице ономе, који је покушао да њоме умрља сјај и славу нашега оружја. С тога сам вас и позвао у ово радно доба да под вашим победоносним заставама, и ако још уморни од скорашњих наших победа станете опет на браник Отаџбине.

Саопштавање које нам сада чини јесте објава рата Аустрији.

На оружје моји дични соколови!

Јунаци!

Ви ћете имати да се борите са једним непријатељем који никада није имао ни ратне среће; нити војничких победа. У овом светом рату Ја ћу бити врховни командант. Ми смо се прошле две године великим делом упознали у бојној ватри. Ја сам се на Куманову, Битољу и на Брегалници са поносом дивно вашој свесној храбрости и вашем беспримерном самопрегорењу. За то сам и уверен, да ће те и овога пута на бранику Отаџбине и у великом делу ослобођења српског робља умети само да увеличате славу и лепи глас српског оружја и нашега јураштва,

Јунаци!

Поред братске Црне Горе и свих осталих Срба, који ће се против Аустрије борити, где се ко буде затекао и чиме буде могао, ви ће те у овој великој борби, као своје ратне другове, имати са севера нашу моћну и силну браћу Русе, чији је узвишени цар Никола II на први глас о аустријском нападу на Србију одлучно и витешки са целом оружаном Русијом стао у одбрану Српства и Словенства. С друге стране уз Русе су стали, раме уз раме, њихови храбри савезници, наши досведочени пријатељи Французи, који су већ почели огорчену борбу са аустријским савезником Немачком.

Јунаци!

На свету нема светије дужности него што је одбран своје државе, своје нације и вере, од одбране свога огњишта своји старих и нејаких. С тога, а с вером у Бога, у његову правду и милост пођимо напред, уверени у победу и украсимо наше заставе новим лаворикама. Јер на тим заставама Провиђење је исписало данас јасније него икад наш ратни поклич: „У бој за слободу и независност Српског Народа! Живела Моја дична војска!“

Крагујевац, 22 јула 1914. год.

Врховни командант војске

Престолонаследник

АЛЕКСАНДАР с. р.

БАЋУШКА И КАЈЗЕР

Бела књига

Берлин, 23. јула

Влада је поднела Рајхстагу Белу Књигу, у којој су телеграми, између Цара Вилема и руског Цара.

15. јула, — Цар Вилем телеграфисао је руском Цару: Сазвао сам с неспокојством утисак, који је у Русији произвео поступак Аустро-Угарске према Србији. Ти неш се, безсумње, сложити са мном, да је заједнички интерес свију суверена, да настану, те да они, који су морално одговорни за злочин, претрпе заслужену казну. Сећајући се нашега усрдног пријатељства, ја ћу заложити сав свој утицај да придобијем Аустро-Угарску на отворен и задовољавајући споразум са Русијом.

Цар је одговорио 16. јула, молећи Цара Вилема, да му помогне у овом озбиљном тренутку, додајући: Објављени је сраман рат једној малој земљи. Индигнација, коју и ја делим, огромна је у Русији.

Цар Вилем одговорио је, да дели цареву жељу за одржавања мира. Али је потребно, да Аустро-угарска добије стваријаж гаранција, да ће обећање Србије бити у истини и стварен.

22 јули

— Један најтежи дан —

22 јули јесте најтежи дан у овим данима бомбардовања. Бомбардовање је почело још у раној зори, у 3 и по часова а завршено у 6 и по часова по подне. У целом Београду јуче су летеле гранате праћене страшном писком и експлозијом. Јуче су готово у свима београдским квартовима падала зрна, тешка, разорна, која су долазила, тамо далеко негде иза Земуна.

По извештајима, које су квартави послали управи, Београд је претрпео ове штете.

— Кварт врачарски —

1. Кућа Тоше Ђорђевића, кафеџ. у стишкој ул. бр. 34 јако је оштећена. Пројектил је ударио у дрвену шупу. Потрес је био салан, тако да су сви прозори и зидови на кући испуцали.

Штета је процењена на неколико стотина.

2.) Зграде Малоја Живановића и Јов. С. Марковића, јако су такође оштећене од експлозије.

— Кварт савањски —

Иако је овај квартал прва мета аустројској топовској вагри, ипак је он најмање оштећен. У овом кварту зрна су падала око монопола дувана, гасних резервоара и Сењака. Људских жртава није било. Народ се за време пуцњаве крио по подрумима и масивнијим зградама. Штета нема.

— Кварт палилулски —

После дорћолског кварта, овај је квартал претрпео највећу штету!

Највише је оштећена фабрика платна. На њу је пало неколико разорних зрна, која су јако оштетили и зграду као и машинерију.

Штета се не може утврдити без стручне комисије.

2.) Кућа Ристе Вуловића, радничка ул. бр. 9. је готово гранатама сва порушена.

Штета је процењена на 6000 динара.

3. Кућа Франца Валека, радника у Бајлоновој пивари прилично је оштећена. Штета 1000 дин.

4.) Јако је оштећена кућа Јелене Карбођеловске. (Шајкашка ул. 11.) Сама пак Јелена, која се баш тада налазила у кући, тешко је повређена. Тешком мучком извучена је испод разрушеног зида, која ју је затрпао.

У дворишту Душана Тодоровића, Ратарска улица 46, граната је тешко повредила Роберта Бикерштајна, а конгузовала Јована Јохана пекара а лако повредила Јована Жарка коњушара.

6.) Ботаничка Башта „Јевремовац“ знатно је оштећена, леп и скупocen врт већим је делом уништен. Електричне жице у свој околини су покидане.

7.) У дворишту Димитрија Грудића Ратарска 103. нанела је граната штете. Две зграде су прилично оштећене.

Кварт варошки

На згради Тиће Марковића пала је граната и оштетила јако вешерницу. Већих штета није било, пошто граната није експлодирала!

2.) Кров хотел „Српске Круне“.

— Кварт Дорћолски —

Овај је квартал најтеже настрадао. За непуних 24 часа оштећено је у овоме кварту преко 20 кућа.

1.) Кућа Рафаила Мевораха, дубровачка 32. Шрапнели су полупали прозоре и уништили цео намештај и два зида. Штета 2000 дин.

2.) На кући Благ. Пурчића, цара Уроша 54. порушен балкен на другом спрату, штета 300 дин.

3.) Трандафилу Лазаревићу трг. Јованова 11 оштећен кров. Штета 200 дин.

4.) Кућа Јов. Стојковића в. скара, Рига од Фере ул. бр. 7. оштећена. Штета 500 дин.

5.) На кући Животе Лазаревића и Трифуна Јовановића кројача олд. граната направилa штету од 1000 динара.

6.) Драг. Калушевић, Доситијева ул. 43. штета 500 дин.

7.) Кућа Илије Ђукановића, принц Евгенија ул. бр. 3. штета 1000 динара.

8.) кућа Тих. Ђорђевића, проф. Пр. Евгенија ул. Штета 200 дин.

9.) Граната запалила држазну зграду у башти Казненог Завода на Малом Калимгдану. Кућа је сва изгорела нешто од намештаја је спаљено. Штета је процењена на 8 стотина динара.

10.) У столарско акционарско друштво запаљен је кров. Штета није утврђена!

11.) На згради Милорада Ђукановића, трг. принца Евгенија улица бр. 7, порушени су сви прозори, неколико зидова, уништено је, такође, и све покућанство.

12.) Шрапнел је повредио тешко обе ноге Милораду Костићу, посластичарком помоћнику код „Талијана.“

13.) коњишница трамвајској друштва штета 200 дин.

14.) кров Светосавског Дома. Штета 250 дин.

15.) на згради Петра Милетића, апотекара, кнез Михајлов венац 33 полупана прозори врата и зидови. Штета 3000 динара.

16.) команда жандармериске касарне.

17.) на Дунавском кеју, шест је војника и позива Шешко рањено трамвализма. Пренети су у хирушко одељење ради неге.

18. кућа Илије Петровића, рачуноиспитача.

19.) кућа недељка Гроздановића, радничка ул. бр. 14. Штета 400 дин.

20.) Зграда Вукчевића, радничка ул. бр. 3. Штета 700 дин.

21.) кућа Крсте Гргића оштећена гранатом.

Аустријанци беже

(Наш телефонски извештај)

Митровица, 23. јула

Наши суседи преплзвили су Сремску Митровицу. Хусари, три пука артиљерије, око 10 пукова пешадије, све се је то било овде сконцентрисало и очекивало наредбу да изврши напад на нашу територију. Наша одељења нису се упуштала у борбу са њима, већ су равнодушно посматрали њихову пешачку затру.

Код нас нема рањеника. Првих дана само су рањена два финансиа.

Ми смо већ навикли на ово пушкарање и чим мало престане а ми се у чуду питамо: што не пуцају?!

Јуче око подне препливао је Саву под кишом куршума, један брат Сремац. Он је служио у коњичком пуку у Инђији. Сад, од када су искрели ови ратни дани он је са пуком премештен у Митровицу. Од њега смо сазнали, да је у ћесаровој војсци прави хаос. Између војника, долази непрестано до туче. Неколико Чеха пешака, стрељано је. Војска се налази у једном стању. Храна се узима од сељака околних села, али се ником ништа не плаћа. Срби, који сачињавају главно становништво, у веома су тешком положају. Па ипак, они све радо носе, јер се надају да ће им са Авале забелети Зора слободе!

Каква је ћесарова војска и какав морал у њој влада, ојбоље илуструје овај пример:

Пре два дана — тако прича овај брат Сремац — кроз Митровицу је почео да се шири глас, како су преко Саве прешле комите, њих 300 на броју и како ће бомбама побити сву војску. Ова вест била је поражавајућа. Командан гарнизона дао је свирати „Аларм“ и одмах је послао јаке патроле да костаре кроз варош. За неколико минута цела је варош затворена и до сутра нико није излазио из свога скровишта. Не треба више од 100 комита — тако је завршио брат Сремац — па да се сви ћесаровци разбегну куд који.

Приметила смо да су многа одељења напустила Митровицу и кренула се за Думу, одакле ће вероватно на Север.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Принц Ђорђе

Јучерашњем молепствију у Вазнесенској цркви присуствовао је принц Ђорђе, као и велики број официра и грађана.

Из унутрашњости нам јављају да су у свима црквама у земљи одржана молепствија.

Генерал Степа

Генерал Степа Степановић, командант II армије која ће у овом рату имати да игра једну од најважнијих улога налази се у Београд.

Расположење код војника

Иако смо за непуне две године прошли кроз два рата и једну експедицију, ипак се наш народ не осећа ни мало уморан.

Ови судбоносни дани то су јасни показали. Чиновник, занатлија, радник и сељак данас осећају једно исто. На лицима свију њих огледа се радост што је дошао тако жељени дан обрачуна. Прекјуче смо били сведоци једног ретког призора. Докле су аустријски топови слали смртоносне гранате, дотле су се наши војници веселили. Уз лаке звуке танке фрале и пискавог ћеманета наши храбри ратници су вили вито коло, као да им не прети сваког часа опасност. Бадава. Док је овакво срце српски народ не може пропасти.